Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro rozpočtovou kontrolu

2025/2032(INI)

10.11.2025

NÁVRH ZPRÁVY

o kontrole, transparentnosti a sledovatelnosti nástrojů založených na výkonnosti
(2025/2032(INI))

Výbor pro rozpočtovou kontrolu

Zpravodajka: Monika Hohlmeier

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....13

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o kontrole, transparentnosti a sledovatelnosti nástrojů založených na výkonnosti (2025/2032(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na články 311, 312, 319, 323 a 324 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),

– s ohledem na nařízení Rady (EU, Euratom) 2020/2093 ze dne 17. prosince 2020, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027[1], a na společná prohlášení, na nichž se v této souvislosti dohodly Parlament, Rada a Komise, i na související jednostranná prohlášení,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2024/2509 ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie[2] (finanční nařízení),

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie[3] (nařízení o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu),

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97[4],

– s ohledem na své usnesení ze dne 15. prosince 2022 o navýšení víceletého finančního rámce na období 2021–2027: odolný rozpočet EU připravený na nové výzvy[5],

– s ohledem na svůj postoj ze dne 27. února 2024 k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027[6],

– s ohledem na interinstitucionální dohodu ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o rozpočtové kázni, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu zavádění nových vlastních zdrojů[7] (dále jen „interinstitucionální dohoda“),

[1] Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.
[2] Úř. věst. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
[3] Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[4] Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[5] Úř. věst. C 177, 17.5.2023, s. 115.
[6] Úř. věst. C, C/2024/6750, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6750/oj.
[7] Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

– s ohledem na svůj postoj ze dne 16. prosince 2020 k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027[8],

– s ohledem na výroční zprávu Evropského účetního dvora (EÚD) ze dne 10. října 2024 o plnění rozpočtu EU na rozpočtový rok 2023 spolu s odpověďmi orgánů,

– s ohledem na zvláštní zprávu EÚD č. 13/2024 ze dne 2. září 2024 nazvanou „Čerpání finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost – Postupuje se zpožděním a přetrvávají rizika pro dokončení opatření, a tudíž pro dosažení cílů nástroje“, zvláštní zprávu EÚD č. 14/2024 ze dne 11. září 2024 nazvanou „Ekologická transformace – nejasný příspěvek Nástroje pro oživení a odolnost“ a zvláštní zprávu EÚD č. 22/2024 ze dne 21. října 2024 nazvanou „Dvojí financování z rozpočtu EU – kontrolní systémy postrádají základní prvky, které by zmírňovaly zvýšené riziko plynoucí ze skutečnosti, že model financování Nástroje pro oživení a odolnost není spojen s náklady“,

– s ohledem na přezkum EÚD 03/2025 ze dne 16. června 2025 nazvaný „Příležitosti víceletého finančního rámce na období po roce 2027“, přezkum EÚD 04/2025 ze dne 19. června 2025 nazvaný „Budoucnost politiky soudržnosti EU: Poučení z minulosti“,

– s ohledem na své usnesení ze dne 7. května 2025 o přepracovaném dlouhodobém rozpočtu Unie v měnícím se světě a na stanovisko Výboru pro rozpočtovou kontrolu pro Rozpočtový výbor k přepracovanému dlouhodobému rozpočtu Unie v měnícím se světě[9],

– s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu ze dne 23. dubna 2025 o udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2023, oddíl III – Komise a výkonné agentury a devátý, desátý a jedenáctý Evropský rozvojový fond,

– s ohledem na zprávu Komise z prosince 2023 doplňující hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období,

– s ohledem na výroční zprávu Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) za rok 2024, která byla zveřejněna dne 3. března 2025,

– s ohledem na zprávu Maria Draghiho ze září 2024 nazvanou „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti“ (Draghiho zpráva),

– s ohledem na stanovisko Evropského výboru regionů ze dne 8. října 2024 nazvané „Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost)“[10],

– s ohledem na informace zveřejněné ve srovnávacím přehledu pro Nástroj pro oživení a odolnosti (srovnávací přehled RRF),

– s ohledem na svůj interní výzkum, hloubkovou analýzu a publikace týkající se provádění Nástroje pro oživení a odolnost,

---

[8] Úř. věst. C 445, 29.10.2021, s. 240.
[9] Přijaté texty, P10_TA(2025)0090.
[10] Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.

– s ohledem na zprávu ze dne 17. dubna 2024 s názvem „Much more than a market – speed, security, solidarity: empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens“ (Mnohem více než jen trh – Rychlost, bezpečnost, solidarita. Posílení jednotného trhu s cílem zajistit udržitelnou budoucnost a prosperitu pro všechny občany EU)“, kterou vypracoval Enrico Letta (Lettova zpráva),

– s ohledem na zprávu skupiny Komise na vysoké úrovni pro budoucnost politiky soudržnosti ze dne 20. února 2024 nazvanou „Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe“ (Společné budování udržitelné budoucnosti: soudržnost pro konkurenceschopnou a inkluzivní Evropu),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. února 2025 nazvané „Cesta k příštímu víceletému finančnímu rámci“ (COM(2025)0046),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 29. ledna 2025 nazvané „Kompas konkurenceschopnosti pro EU“ (COM(2025)0030),

– s ohledem na závěry Evropské rady z 20. března 2025, 6. března 2025 a 19. prosince 2024,

– s ohledem na politické směry na funkční období Komise 2024–2029, které nově zvolená předsedkyně Komise předložila dne 18. července 2024,

– s ohledem na stanovisko Evropského výboru regionů ze dne 20. listopadu 2024 nazvané „Rozpočet EU a místně orientované politiky: návrhy nových mechanismů týkajících se navrhování a provádění ve VFR na období po roce 2027“[11],

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro sledování rozpočtových výdajů a výkonnost rozpočtu a další horizontální pravidla programů a činností Unie (COM(2025)0545), který předložila Komise dne 16. července 2025,

– s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 18. června 2025 o provádění Nástroje pro oživení a odolnost[12],

– s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A10-0074/2025),

– s ohledem na článek 55 a na čl. 148 odst. 2 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A10-0000/2025),

A. vzhledem k tomu, že řádné finanční řízení, jak je definováno ve finančním nařízení, vyžaduje, aby byly finanční prostředky Unie vynakládány v souladu se zásadami hospodárnosti, účinnosti a účelnosti a aby bylo zajištěno, že zdroje budou využívány nákladově efektivním způsobem, že cílů bude dosaženo včas, v přiměřeném množství a kvalitě a za nejlepší cenu a že bude dosaženo zamýšlených výsledků a dopadů;

[11] Úř. věst. C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj.
[12] Přijaté texty, P10_TA(2025)0128.

B. vzhledem k tomu, že pokud má financování Unie podobu podpory, která není spojena s proplacením způsobilých nákladů, ale s výsledky, výstupy nebo jinými ukazateli výkonnosti, závisí platby na dosažení předem stanovených milníků nebo cílů, které musí být před vyplacením prostředků ověřeny;

C. vzhledem k tomu, že tento přístup tím, že odděluje platby od skutečných výdajů, výrazně omezuje dostupnost údajů o skutečných nákladech, a tudíž omezuje i schopnost posoudit hospodárnost, účinnost a účelnost;

D. vzhledem k tomu, že absence ověřování výdajů zvyšuje riziko nadhodnocených nebo nerealistických odhadů nákladů, a tím oslabuje řádné finanční řízení, transparentnost a odpovědnost; vzhledem k tomu, že EÚD opakovaně varoval před nedostatky v posuzování nákladů, variabilitou vnitrostátních auditorských standardů a nedostatečnými kapacitami Komise v oblasti dohledu;

E. vzhledem k tomu, že velká volnost při posuzování toho, zda byly milníky a cíle splněny, může vést k nejednotnému zacházení s členskými státy;

F. vzhledem k tomu, že EÚD zjistil řadu nedostatků v koncepci kontrolního systému Nástroje pro oživení a odolnost, včetně nadměrného spoléhání se na vnitrostátní orgány, neúplných auditních stop, systémových selhání a rizik nejednotného uplatňování v členských státech;

G. vzhledem k tomu, že demokratická odpovědnost vyžaduje, aby byla zachována úloha Parlamentu jako normotvůrce a rozpočtového orgánu a orgánu příslušného k udělení absolutoria, včetně přísných mechanismů odpovědnosti a plné transparentnosti, pokud jde o konečné příjemce finančních prostředků Unie, a vzhledem k tomu, že členské státy a další vnitrostátní orgány by neměly být považovány za konečné příjemce finančních prostředků Unie;

Problémy mající dopad na transparentnost, odpovědnost a účinnou kontrolu nástrojů založených na výkonnosti

1. znovu potvrzuje, že nástroje založené na výkonnosti musí dodržovat zásady legality, správnosti, hospodárnosti, účinnosti a účelnosti a že zjednodušení by nikdy nemělo být na úkor řádného finančního řízení;

2. konstatuje, že Nástroj pro oživení a odolnost je prvním významným nástrojem na úrovni EU založeným na výkonnosti, který je postaven výhradně na financování, které není spojeno s náklady; dále konstatuje, že model Nástroje pro oživení a odolnost byl použit i v jiných finančních nástrojích, jako je Nástroj pro Ukrajinu a Nástroj pro západní Balkán; bere na vědomí návrhy Komise, aby byl podobný model použit v příštím víceletém finančním rámci (VFR) u většiny programů financování EU;

3. opakuje své znepokojení nad tím, že centralizovaný model provádění Nástroje pro oživení a odolnost založený na výkonnosti odhalil kritické nedostatky, které Komise uznala, včetně snížené odpovědnosti a omezeného dohledu nad dodržováním pravidel a předpisů na úrovni EU; zdůrazňuje, že transparentnost, pokud jde o konečné příjemce, je i nadále nedostatečná a že přidaná hodnota pro EU byla oslabena omezeným počtem přeshraničních projektů a nedostatečnou rozhodovací pravomocí subjektů na nižší než

celostátní úrovni, zejména místních a regionálních orgánů, při navrhování a provádění tohoto nástroje;

4. domnívá se, že ačkoli má být Nástroj pro oživení a odolnost nástrojem založeným na výkonnosti, jeho financování často není s výkonností spojeno, neboť se zaměřuje více na výstupy než na výsledky; domnívá se, že budoucí nástroje založené na výkonnosti by měly stanovit konkrétnější klíčové ukazatele výkonnosti a zajistit, aby investice byly v souladu s cíli nástroje a přinášely EU jasnou přidanou hodnotu;

5. zdůrazňuje, že spoléhání se na odhady nákladů ex ante bez ověření skutečných výdajů vytváří strukturální nedostatek v oblasti vyvozování odpovědnosti, omezuje možnost posoudit efektivnost nákladů, a hrozí tak, že budou oslabeny zásady hospodárnosti a účinnosti při využívání finančních prostředků EU;

6. je mimořádně znepokojen návrhy Komise na všeobecné využívání financování, které není spojeno s náklady, v příštím VFR, bez odpovídajících záruk k zajištění řádného finančního řízení při čerpání finančních prostředků Unie; zdůrazňuje své znepokojení nad tak významným posunem směrem k novému modelu plnění rozpočtu, aniž by byly odpovídajícím způsobem řešeny nedostatky zjištěné v předchozích nebo stávajících nástrojích založených na výkonnosti a aniž by bylo provedeno komplexní hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost;

7. tvrdí, že všeobecné využívání financování, které není spojeno s náklady, zvyšuje riziko nesrovnalostí, dvojího financování a podvodů, čímž se snižuje transparentnost a sledovatelnost finančních prostředků EU; zdůrazňuje, že by to v konečném důsledku mohlo bránit kontrole Parlamentu nad plněním rozpočtu EU a oslabit jeho úlohu jako orgánu příslušného k udělení absolutoria;

8. se znepokojením konstatuje, že na konci roku 2024 se úřad EPPO zabýval 311 aktivními případy souvisejícími s nástrojem NextGenerationEU, z nichž všechny kromě čtyř se týkaly Nástroje pro oživení a odolnost, což představuje přibližně 17 % všech aktivních vyšetřování podvodů v oblasti výdajů; dále konstatuje, že odhadovaná škoda na finančních zájmech EU činí 2,8 miliardy EUR, což představuje 30 % (v roce 2023 25 %) celkové odhadované škody vyplývající ze všech podvodů v oblasti výdajů EU;

9. vyjadřuje znepokojení nad tím, že nástroje založené na výkonnosti využívající financování, které není spojeno s náklady, se zaměřují spíše na audity systémů než na kontroly skutečně vynaložených výdajů; varuje, že tyto audity systémů nemusí odhalit základní problémy, které se mohou přelévat a vážně ohrozit řádné finanční řízení rozpočtu Unie a ochranu finančních zájmů Unie; domnívá se, že i v rámci stávající finanční architektury a modelu čerpání finančních prostředků EU vykazovaly kontrolní systémy několika členských států systémové nedostatky, což vedlo k tomu, že se nepodařilo odhalit podvody nebo jiné nesrovnalosti a zabránit jim, například v případě OPEKEPE v Řecku nebo v případech týkajících se fondů pro rozvoj venkova na Slovensku; vyzývá proto Komisi, aby přijala rozhodná nápravná opatření, posílila auditní a akreditační postupy a zajistila, aby se podobné systémové nedostatky nemohly opakovat, a to při dodržení zásady proporcionality, pokud jde o povinnosti týkající se podávání zpráv a dokumentace;

10. se znepokojením konstatuje, že v právních předpisech upravujících nástroje založené na výkonnosti, jako je Nástroj pro oživení a odolnost, a v návrzích Komise na VFR na období 2028–2034 chybí jasné normy a prahové hodnoty pro případy, kdy jsou vnitrostátní řídicí a kontrolní systémy považovány za nedostatečné nebo nespolehlivé, což vede k tomu, že jsou nápravná opatření nebo pozastavení ponechána na volném uvážení;

11. zdůrazňuje, že všeobecné využívání financování, které není spojeno s náklady, vyžaduje, aby Evropský účetní dvůr a vnitrostátní kontrolní orgány výrazně upravily svou činnost a přešly k odlišnému přístupu k auditu; varuje, že takový posun, aniž by byla zajištěna připravenost auditních orgánů, bude představovat značné výzvy a mohl by vytvořit strukturální nedostatek v auditní stopě a mít vážné důsledky jak pro řádné finanční řízení rozpočtu Unie, tak pro postup udělování absolutoria;

12. vyjadřuje politování nad neúplnými auditními stopami, které EÚD zaznamenal v rámci nástrojů založených na výkonnosti, jako je Nástroj pro oživení a odolnost, což oslabuje sledovatelnost a omezuje schopnost Parlamentu a EÚD vykonávat kontrolu;

13. zdůrazňuje, že přílišné spoléhání se na vnitrostátní orgány a externí auditory bez silných záruk a podrobných pokynů Komise, technické pomoci a specializovaného školení o metodice auditu výkonnosti vede k tomu, že hrozí různost kvality a nezávislosti kontrol;

14. trvá na tom, aby auditní subjekty v členských státech dodržovaly mezinárodně uznávané normy pro audit; varuje, že pokud tak neučiní, oslabí to spolehlivost jejich práce a vyvstávají tím rizika pro strategii jednotného auditu; bere na vědomí opakovaná zjištění EÚD o nedostatcích některých vnitrostátních auditních orgánů, pokud jde o rozsah, kvalitu, dokumentaci a podávání zpráv; zdůrazňuje potřebu jasného rámce odpovědností, aby byla zaručena kvalita a soudržnost;

15. zdůrazňuje, že roztříštěné informační a datové systémy v členských státech zvyšují riziko chyb, nesrovnalostí, dvojího financování, zpoždění a nejednotného podávání zpráv; připomíná, že v zájmu zajištění plné sledovatelnosti finančních prostředků EU Parlament v souvislosti s přepracováním finančního nařízení opakovaně vyzýval k vytvoření jednotného, integrovaného a interoperabilního informačního a monitorovacího systému, včetně jednotného nástroje pro vytěžování údajů a hodnocení rizik, který by vycházel mimo jiné ze stávajících nástrojů a databází; vyjadřuje však politování nad tím, že členské státy odmítají zavést povinné používání tohoto systému od začátku příštího VFR; vítá pokračující úsilí Komise o vytvoření takového interoperabilního systému na základě nástroje ARACHNE a naléhavě vyzývá všechny členské státy, aby tento systém plně využívaly; zdůrazňuje, že účinnost jakéhokoli nového modelu financování závisí na spolehlivosti a soudržnosti podkladových údajů a monitorovacích nástrojů; zdůrazňuje, že takový systém musí poskytovat přesné a včasné informace, minimalizovat falešně pozitivní výsledky a fungovat stabilně a spolehlivě;

16. zdůrazňuje, že do sdíleného řízení v příštím VFR musí být zapojeny regionální a místní orgány a zúčastněné strany, a to i v případě nástrojů založených na výkonnosti, jak ve fázi rozhodování a plánování, tak ve fázi provádění, aby se zajistila přidaná hodnota

přeshraničních projektů pro EU a zaměření bylo spíše na měřitelné výsledky než na výstupy;

17. konstatuje, že kombinování grantů a finančních nástrojů v rámcích založených na výkonnosti přidává na složitosti a zvyšuje riziko dvojího financování, nesrovnalostí, podvodů, nadměrné kompenzace nákladů a slabých řetězců odpovědnosti; zdůrazňuje zejména, že pokud financování není spojeno s náklady, absence ověřování nákladů dále zvyšuje riziko překrývání mezi různými zdroji financování a oslabuje jistotu řádného finančního řízení;

18. poukazuje na to, že monitorování založené na výkonnosti nemusí nutně snižovat administrativní zátěž, ale že naopak slabé systémy ověřování mohou vytvářet skryté náklady, aniž by byla zaručena větší jistota; domnívá se, že případný přechod k využívání modelů provádění založených na výkonnosti vyžaduje budování kapacit na úrovni EU a v členských státech, neboť potřeby monitorování, kontroly a auditu v případě modelů provádění založených na výkonnosti se liší od potřeb nástrojů založených na úhradě způsobilých nákladů;

19. varuje, že stále častější využívání nástrojů založených na výkonnosti, aniž by byla posílena parlamentní kontrola, může vést k posunu institucionální rovnováhy ve prospěch exekutivní posuzovací pravomoci a k odklonu od demokratické odpovědnosti; trvá na tom, že jakýkoli model řízení pro nástroje založené na výkonnosti musí zahrnovat Parlament a Radu za rovných podmínek; odmítá jakýkoli návrh, který by narušil institucionální rovnováhu a oslabil úlohu Parlamentu jako rozpočtového orgánu a orgánu příslušného k udělení absolutoria;

Doporučení k posílení kontroly, transparentnosti a sledovatelnosti nástrojů založených na výkonnosti

20. domnívá se, že model financování, které není spojeno s náklady, pro nástroje založené na výkonnosti by neměl být používán jako obecná metoda provádění nebo úhrady mezi členskými státy a příjemci, s výjimkou menších příjemců, kteří provádějí projekty pod určitými finančními prahovými hodnotami; zdůrazňuje zejména, že rozsáhlé a komplexní projekty by měly být i nadále založeny na nákladech, neboť jejich rozsah, doba trvání a víceúrovňové financování vyžadují podrobné finanční výkazy a ověřitelné údaje o výdajích, aby bylo zajištěno řádné monitorování a odpovědnost; vyzývá k dalšímu a rozšířenému využívání jednorázových částek a zjednodušeného vykazování nákladů, zejména u menších nebo středních investic, jako účinných a přiměřených nástrojů ke snížení administrativní zátěže, zvýšení dostupnosti pro menší příjemce a zachování odpovědnosti a sledovatelnosti při využívání finančních prostředků Unie;

21. zdůrazňuje, že financování Unie by mělo být poskytováno pouze na opatření přímo spojená s konkrétními ověřitelnými projekty, které vykazují hmatatelný pokrok, měřitelné výsledky, přispívají k cílům politiky Unie a mohou být účinně monitorovány a kontrolovány;

22. vyzývá Komisi, aby nezaváděla složité nebo spekulativní metodiky odhadu nákladů, které by mohly ohrozit transparentnost a srovnatelnost mezi členskými státy; namísto toho naléhavě vyzývá k rozvoji a širšímu využívání harmonizovaných a ověřitelných

možností zjednodušeného vykazování nákladů, které zajistí jasnost, sníží administrativní zátěž a zachovají odpovídající úroveň odpovědnosti;

23. vyzývá k zavedení jednoznačných kritérií souladu, s cílem určit, kdy nástroje založené na výkonnosti plní plánované výstupy nebo výsledky, a k používání jednotných definic ve všech členských státech;

24. vyzývá k pravidelnému posuzování skutečných nákladů vzniklých při provádění nástrojů založených na výkonnosti oproti odhadům nákladů členských států, aby se zabránilo nesrovnalostem; domnívá se, že tato posouzení by měla automaticky spustit kontroly a audity v případech, kdy existují významné rozdíly mezi skutečnými a odhadovanými náklady;

25. trvá na tom, že veškeré používání modelu financování, které není spojeno s náklady, musí vyžadovat korelaci mezi žádostmi o platbu a plněním milníků a cílů na jedné straně a prováděním konkrétních projektů na straně druhé; zdůrazňuje, že bez této korelace je sledovatelnost financování Unie vážně ohrožena;

26. vyzývá k vytvoření jednotného, integrovaného a interoperabilního informačního a monitorovacího systému, včetně jednotného nástroje pro vytěžování údajů a hodnocení rizik; požaduje, aby používání tohoto nového interoperabilního systému bylo podmínkou pro přístup k finančním prostředkům Unie v příštím VFR;

27. požaduje, aby Komise stanovila a zveřejnila jasné prahové hodnoty pro nápravná opatření, včetně úrovní závažnosti, s cílem zaručit rovné zacházení a důsledné prosazování předpisů;

28. trvá na tom, že posouzení plnění milníků a cílů musí provádět Komise, a nikoli členské státy, a že se při tomto posuzování musí řídit transparentní a standardizovanou metodikou s doloženým bodovým hodnocením a podloženým odůvodněním veškerých odchylek nad zákonnou prahovou hodnotou; vyzývá k tomu, aby byly veškeré posudky zpřístupněny Parlamentu a EÚD;

29. požaduje větší transparentnost při provádění nástrojů založených na výkonnosti, včetně včasného zveřejňování všech posouzení Komise, údajů z vnitrostátních zpráv, shrnutí auditů a opatření k vymáhání, a to ve formátu, který je přístupný, srovnatelný a ověřitelný, čímž se zajistí, aby Parlament, EÚD i občané mohli kontrolovat využívání finančních prostředků Unie; zdůrazňuje, že přístup k informacím by se měl řídit kaskádovým přístupem – zajistit plný a neomezený přístup v reálném čase pro EÚD, zaručené a neomezené právo Parlamentu klást otázky a požadovat informace a pro občany vhodný a transparentní přístup, v návaznosti na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie; připomíná, že veškerá opatření v oblasti transparentnosti musí být v souladu s požadavky na ochranu údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů a příslušných právních předpisů Unie; zdůrazňuje, že veřejně dostupné údaje musí přesně odrážet skutečné provádění a pokrok projektů, a nikoli plánované závazky nebo výplaty učiněné výhradně za účelem splnění milníků a cílů v rámci vnitrostátních plánů, a poskytovat tak skutečný obraz výsledků dosažených v praxi;

30. zdůrazňuje, že EÚD musí mít přístup ke všem databázím a informačním systémům Komise používaným ke shromažďování, výměně a sledování údajů mezi Komisí

a členskými státy; zdůrazňuje, že EÚD by měl mít přímý a rychlý přístup k původním údajům zaznamenaným v systému bez toho, aby byly předem změněny, agregovány nebo upraveny ze strany vnitrostátních orgánů nebo útvarů Komise; zdůrazňuje, že tento přístup má zásadní význam pro zajištění nezávislosti, spolehlivosti a účinnosti auditů a pro zachování transparentnosti a odpovědnosti při plnění rozpočtu Unie;

31. vyzývá ke zlepšení podávání zpráv o nástrojích založených na výkonnosti, tak aby zahrnovaly údaje na úrovni projektů, podobně jako v případě údajů v rámci politiky soudržnosti, a udávaly tak zeměpisné rozložení financování a intervencí na nižší než celostátní úrovni;

32. vyzývá ke zlepšení auditních stop tím, že se bude vyžadovat systematická dokumentace ověřovacích kroků a zajistí se, aby záznamy byly úplné, přístupné a kontrolovatelné jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni;

33. požaduje, aby Komise zavedla spolehlivé záruky, které zajistí důslednou, nezávislou a vysoce kvalitní auditní činnost ve všech členských státech, a to i prostřednictvím podrobných metodických pokynů, udržitelné technické pomoci v případech, kdy auditní orgány vykazují přetrvávající nedostatky, a specializovaného školení o standardech auditu výkonnosti; trvá na tom, že spoléhání se na vnitrostátní orgány a externí auditory musí být podmíněno dodržováním těchto záruk, aby se zabránilo kolísání v úrovni kvality a nezávislosti kontrol;

34. vyzývá k zavedení prediktivních analytických nástrojů poháněných umělou inteligencí, jakož i schopností strojového učení, které by auditorům umožnily provádět posouzení rizik v reálném čase a účinněji odhalovat anomálie;

35. požaduje, aby Komise posílila záruky pro finanční nástroje, včetně přísnějších stropů poplatků za správu, transparentních pravidel pro přímé přidělování finančních prostředků a kontrol s cílem zabránit dvojímu financování a porušování pravidel státní podpory; požaduje, aby stropy poplatků za správu, zejména pro přímé přidělování finančních prostředků správcům fondů kapitálových nebo kvazikapitálových produktů, nesnižovaly nákladovou efektivnost podpory Unie, zejména v případě nevelkého objemu operací;

36. opakuje, že je třeba zvýšit transparentnost rozšířením modelu srovnávacího přehledu RRF na všechny nástroje založené na výkonnosti, zlepšit včasnost a srovnatelnost vnitrostátních zpráv a zajistit přístup veřejnosti, sledovatelnost a odpovědnost; naléhavě vyzývá Komisi, aby zajistila plnou interoperabilitu unijních a vnitrostátních datových systémů, snížila manuální vstupy, zlepšila kvalitu údajů a umožnila sledovatelnost v reálném čase až na úroveň konečných příjemců; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby zajistila, že údaje o skutečných konečných příjemcích finančních prostředků z nástrojů založených na výkonnosti, včetně dodavatelů a subdodavatelů, budou v reálném čase k dispozici auditním orgánům a orgánům příslušným k udělení absolutoria, jakož i Úřadu evropského veřejného žalobce a Evropskému úřadu pro boj proti podvodům;

37. trvá na tom, že výsady Parlamentu jakožto normotvůrce, rozpočtového orgánu a orgánu příslušného k udělení absolutoria musí být plně respektovány a že mu musí být umožněn přístup ke všem údajům nezbytným k výkonu jeho funkcí;

°

° °

38. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Nástroje založené na výkonnosti mění způsob, jakým Evropská unie financuje své politiky. To, že platby spojují spíše s dosahováním milníků a cílů než s proplácením způsobilých nákladů, by mělo přinést urychlení reforem a větší zaměření na výsledky. Nástroj pro oživení a odolnost (RRF) byl prvním rozsáhlým uplatněním tohoto modelu a Komise dále navrhla jeho širší začlenění do plánů národního a regionálního partnerství v příštím víceletém finančním rámci.

Tato změna má nepopiratelné výhody: zjednodušuje postupy, klade důraz na výstupy a může zvýšit politickou odpovědnost za reformy. Přináší však také významná rizika pro kontrolu, transparentnost a odpovědnost. Evropský účetní dvůr již zjistil nedostatky v koncepci kontrolního systému Nástroje pro oživení a odolnost, včetně neúplných auditních stop, silného spoléhání se na vnitrostátní orgány a kolísající kvality kontrol v jednotlivých členských státech. Výzkumná služba Evropského parlamentu upozornila na nedostatky ve vnitrostátním podávání zpráv a na omezení nástrojů transparentnosti, jako jsou srovnávací přehled RRF a expertní skupiny. Nedávná studie Evropského parlamentu o rámci výkonnosti a začleňování pro rozpočet EU pro Rozpočtový výbor dále zdůraznila nedostatky v datových systémech, slabá místa monitorování a meze zapojení Evropského parlamentu.

Tato ponaučení je třeba brát vážně. Bez přístupu k údajům o skutečných nákladech na intervence financované EU je obtížné prokázat efektivnost nákladů. Bez jasných prahových hodnot pro nápravná opatření hrozí, že prosazování bude nekonzistentní nebo nahodilé. Bez transparentních metodik pro posuzování milníků a cílů hrozí nebezpečí nerovného zacházení s členskými státy. A bez většího zapojení Parlamentu je oslabena demokratická odpovědnost.

Tato zpráva proto vyzývá k tomu, aby u nástrojů založených na výkonnosti byl posílen rámec kontroly a transparentnosti – pomocí harmonizovaných metodik, interoperabilních datových systémů, spolehlivých auditních stop a jasných kritérií pro opravy. Naléhavě vyzývá Komisi, aby rozšířila nástroje transparentnosti, zajistila plnou sledovatelnost příjemců a konečných příjemců a posílila záruky pro finanční nástroje. Především ale trvá na tom, aby při správě nástrojů založených na výkonnosti hrál Parlament větší úlohu.

Evropská komise navrhuje, aby byly prostřednictvím tohoto modelu v nadcházejících letech uvolněny stovky miliard eur. Budou-li nástroje založené na výkonnosti dobře navrženy, mohou přinést účinné reformy a posílit důvěru v EU. Pokud ne, hrozí riziko narušení odpovědnosti a oslabení vazby mezi financováním EU a řádným finančním řízením. Cílem této zprávy z vlastního podnětu je zajistit, aby ponaučení, která vyplynula z Nástroje pro oživení a odolnost, byla plně začleněna do příští generace nástrojů, tak aby výkonnost šla ruku v ruce s integritou, transparentností a demokratickým dohledem.